Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 24.10.2025 VN/13/2025

LISÄSELVITYS; ASIANTUNTIJAKUULEMINEN 24.10.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp)

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lisäselvitystä hallituksen esitykseen sisältyvistä työnhakuprofiilin julkaisemiseen liittyvistä säännöksistä. Valiokunta on pyytänyt, että ministeriö kuvaa ja arvioi syyt, miksi työnhakuprofiilin julkaisemiseen ei ehdoteta vahvempaa velvoittavuutta työnhakijalle, vaan julkaisemisen edistäminen ehdotetaan viime kädessä viranomaisen tehtäväksi.

Valiokunta on pyytänyt, että työ- ja elinkeinoministeriö muotoilee säännökset perusteluineen, joilla työnhakuprofiilin julkaisemisen velvoittavuuden lisääminen työnhakijalle voitaisiin toteuttaa.

Lisäksi valiokunta pyytänyt, että työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa sille visuaalisen esityksen työnhakijan palveluprosessista:
A) sellaisena kuin se on nykyisin; ja
B) sellaisena kuin se olisi nyt eduskunnan käsiteltävänä olevien hallituksen esitysten (HE 108/2025 vp, HE 112/2025 vp, HE 116/2025 vp) tultua hyväksytyiksi.

1. Valiokunta pyytää kuvaamaan ja arvioimaan syyt, miksi työnhakuprofiilin julkaisemiseen ei ehdoteta vahvempaa velvoittavuutta työnhakijalle vaan julkaisemisen edistäminen ehdotetaan viime kädessä viranomaisen tehtäväksi?

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin (380/2023; jäljempänä *järjestämislaki*) ehdotetuilla työnhakuprofiilia koskevilla muutoksilla toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta sekä eduskunnan lausumaa (EV 332/2022 vp – HE 207/2022 vp) mahdollisimman laaja-alaisesti niin, että profiilien julkaisuprosentti olisi mahdollisimman korkea.

Lähtökohtana on ollut se, että mahdollisimman monesta työnhakijaksi rekisteröityneestä henkilöstä julkaistaisiin työnhakuprofiili palvelualustalla (Työmarkkinatorilla) työnhaun alkuvaiheessa, jotta profiileilla pystyttäisiin edistämään työllisyyttä ja kohtaantoa mahdollisimman laajasti.

Hallituksen esityksessä on arvioitu myös kahta vaihtoehtoista mallia, joista ensimmäisessä työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen olisi edellytys työnhakijaksi rekisteröitymiselle. Kun profiileja koskeva

nykyinen sääntely tuli voimaan 23.5.2022, totesi työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietinnössään (TyVM 3/2022 vp─ HE 225/2021 vp), ettei työnhakuprofiili saa olla edellytys laadukkaan työnhakua tukevan palvelun saamiselle. Tämän vaihtoehdon toteuttaminen olisi merkinnyt sitä, että profiilin laatiminen ja julkaiseminen olisi nimenomaisesti edellytys sellaisten julkisten työvoimapalveluiden tarjoamiselle, joiden edellytyksenä on työnhakija-asiakkaaksi rekisteröityminen. Vaihtoehdon arvioitiin olevan vastoin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnöstä ilmenevää valiokunnan näkemystä, ja sen lisäksi arviointiin, että vaihtoehto saattaisi vähentää kiinnostusta julkisia työvoimapalveluita kohtaan, koska työnhakijaksi rekisteröityminen monimutkaistuisi.

Hallituksen esityksessä olevassa toisessa vaihtoehdossa on arvioitu sitä, että työnhakuprofiilin julkaisematta jättämisestä seuraisi työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen korvaukseton määräaika eli ”karenssi” tai työssäolovelvoite, jos profiilin laatimisesta ja julkaisemisesta olisi sovittu työllistymissuunnitelmassa.

Arvioinnissa kiinnitettiin huomiota työvoimaviranomaisen työmäärään laadittavien suunnitelmien sekä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän osalta (seuranta, selvityspyynnöt, neuvonta). Esimerkiksi suunnitelma laaditaan kaikille työnhakijoille useita kertoja vuoden aikana, kun taas tilanteessa, jossa työnhakija ei olisi julkaissut profiilia, työvoimaviranomainen olisi laatinut ja julkaissut profiilin kaksi kertaa vuodessa. Vaihtoehdossa arvioitiin myös muiden työttömyysturvaan liittyvien tahojen, eli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen, Kansaneläkelaitoksen, työttömyyskassojen, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä vakuutusoikeuden työmäärän lisääntyvän.

Profiilien julkaisuaste olisi tässä vaihtoehdossa perustunut siihen, että suunnitelmat olisivat jatkuvasti ajantasaisia ja siihen, että suunnitelmassa olisi sovittu työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista koskevasta tehtävästä. Oletuksena oli myös se, että henkilöt, joille olisi asetettu työssäolovelvoite (eli työttömyysturvaoikeus olisi lakannut toistaiseksi), eivät profiilia julkaisisi, koska etuutta ei enää voisi menettää. Julkaisuasteen arvioitiin olevan pienempi näistä syistä.

Työ- ja elinkeinoministeriön tiedossa ei ole, että perustuslakivaliokunta olisi arvioinut lausuntokäytännössään perustuslain 10 §:n (yksityisyyden suoja) alaan kuuluvien tietojen julkaisemisvelvollisuutta internetissä olevaan tietopalveluun niin, että julkaisemattomuudesta tai toimimattomuudesta seuraisi perustuslain 19 §:ssä tarkoitetun ensisijaisen etuuden, kuten työttömyysetuuden menetys. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin useasti arvioinut perustuslain 10 §:n kannalta lainsäädäntöehdotuksia, joissa viranomainen julkaisee henkilötietoja internetissä ja pitänyt tätä mahdollisena edellytyksien täyttyessä. Perustuslaki ja perustuslakivaliokunnan vakiintunut lausuntokäytäntö ohjasivat osaltaan hallituksen esityksen mukaisen vaihtoehdon valinnassa.

Ehdotetun mallin, jossa työvoimaviranomainen laatisi ja julkaisisi sellaisen työnhakijan profiilin, joka ei tätä itse määräajassa tekisi, on arvioitu saavuttavan yhteismitallisesti suurimman määrän julkaistuja profiileja ja tuovan työnantajien ja yksityisten työnvälitysyrityksien käyttöön mahdollisimman laajan hakijakunnan työnhakijoiden profiilien muodossa. Profiilit myös sisältäisivät sellaiset tiedot, jotka olisivat välttämättömiä rekrytoinnin tai työnvälityksen kannalta pois lukien välitön yhteystieto, mikä tekisi profiilista tunnistettavan (tarvittavia välttämättömiä tietoja tiedusteltiin työnvälitysyrityksiltä). Esitetyllä mallilla julkaistut profiilit sisältäisivät

pääsääntöisesti tarvittavat tiedot, riippumatta siitä olisiko työnhakija vai työvoimaviranomainen laatinut julkaistavan profiilin.

Työvoimaviranomaisen julkaisema profiili täyttäisi työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön henkilötietojen julkaisemisesta internetissä olevassa tietopalvelussa perustuslain 10 §:n näkökulmasta ja toteuttaisi julkiselle vallalla perustuslain 18 §:n 2 momentissa säädettyä tehtävää edistää työllisyyttä. Työvoimaviranomaisten laatimat ja julkaisemat profiilit edistäisivät suoraan tätä tehtävää, sillä jos työnhakija ei itse toimisi, hänen työllistymistään edistettäisiin viranomaisen toimesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi HE 108/2025 vp ehdotetun sääntelyn työnhakuprofiilien laatimisesta ja julkaisemisesta edellä mainituista vaihtoehdoista nostavan profiilien julkaisuastetta eniten sekä olevan oikeudellisesti kestävin ja käytännössä toteutuskelpoisin tapa mahdollistaa yksityiselle työnvälitykselle sen tarvitsemien tietojen saaminen työnhakijoista ja samalla edistää työnhakijoiden, työnantajien ja yksityisten työnvälitysyrityksien kohtaantoa.

2. Valiokunta pyytää ministeriötä myös muotoilemaan säännökset perusteluineen, joilla työnhakuprofiilin julkaisemisen velvoittavuuden lisääminen työnhakijalle voitaisiin toteuttaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on laatinut pyynnön mukaisesti säännösehdotukset työnhakuprofiilien laatimisesta ja julkaisemisesta niin, että työnhakijan velvollisuus julkaista profiili lisääntyisi eikä työvoimaviranomaisella olisi enää velvollisuutta laatia ja julkaista profiilia.

Säännösluonnoksissa työnhakijalla olisi velvollisuus laatia, julkaista ja pitää julkisena työnhakuprofiili työnhakunsa ajan, ellei jokin laatimista ja julkaisemista koskeva poikkeus soveltuisi. Työvoimaviranomaisen tehtävänä ei enää olisi laatia tai julkaista sellaisen työnhakijan profiilia, joka ei itse tätä tekisi.

Työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen tai julkisena pitämisen laiminlyönnistä voitaisiin asettaa korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite.

Säännösluonnokset perusteluineen on laadittu siten, että niissä kuvataan muutos HE 108/2025 vp:een.

Työ- ja elinkeinoministeriön valiokunnalle laatimat säännösluonnokset perusteluineen ovat tämän lausunnon liitteenä (liite 1).

Ehdotuksen vaikutukset

Työ- ja elinkeinoministeriön alustavan arvion mukaan työnhakijoiden työnhakuprofiilien julkaisuvelvoitteen vahvistaminen ei vaikuttaisi merkittävästi esityksessä työnhakuprofiileille arvioituihin työllisyysvaikutuksiin. Mikäli profiilien laatimisen ja julkaisun velvoitteen kasvattaminen johtaisi siihen, että työnhakijat kokisivat työnhakuprofiilin laatimisen ja julkaisemisen ainoastaan työttömyysturvaetuuden säilyttämiseksi tehtävänä toimena, muutoksella saattaisi olla työnhakuprofiilien laatua heikentävä vaikutus. Tällä puolestaan saattaisi olla arvioituja työllisyysvaikutuksia alentava vaikutus.

Työvoimaviranomaisten velvollisuuden poistuminen työnhakuprofiilien laatimisen ja julkaisun osalta vaikuttaisi maltillisesti esityksessä esitettyihin viranomaisvaikutuksiin. Työnhakuprofiilien laatimisesta ja julkaisusta on arvioitu koituvan työvoimaviranomaisille yhteensä kahdeksan henkilötyövuotta vastaava määrä lisätyötä, joka poistuisi ehdotuksen myötä. Tämän ei alustavan arvion perusteella nähdä vaikuttavan esityksen taloudellisiin vaikutuksiin kuntien valtionosuusrahoituksen osalta.

Velvollisuus laatia työnhakuprofiili työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä voi lisätä työnhakijoille asetettavien korvauksettomien määräaikojen ja työssäolovelvoitteiden määrää. Koska vastaavaa aiempaa vertailukohtaa ei ole, määrän kasvua ei ole arvioitu numeerisesti tai euromääräisenä. Muutokset vaikuttaisivat myös yleistukeen (HE 112/2025 vp) ja voisivat johtaa myös toimeentulotuen määrän alentamiseen (HE 116/2025 vp).

Aikataulusyistä ehdotetun muutoksen vaikutuksista tietojärjestelmäkehityksen edellyttämiin kustannuksiin tai esityksen työnhakuprofiileja koskevien muutosten voimaantulon aikatauluihin ei ole toistaiseksi tiedossa.

Ehdotetun sääntelyn suhde perustuslakiin

Säännösehdotuksien osalta työ- ja elinkeinoministeriö nostaa esille sen, että ministeriöllä ei ole tiedossa, että perustuslakivaliokunta olisi arvioinut perustuslain 10 §:ssä säädettyjen yksityisyyden suojaan kuuluvien tietojen julkaisemista internetissä olevassa tietopalvelussa sellaisessa tilanteessa, jossa julkaisemattomuudesta tai toimimattomuudesta seuraisi perustuslain 19 §:ssä säädetyn ensisijaisen etuuden, kuten työttömyysetuuden menetys.

Edellä kerrotusta huolimatta työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että nyt ehdotettu sääntely täyttäisi edelleen perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön liittyen henkilötietojen julkistamiseen internetissä olevassa tietopalvelussa (muun muassa PeVL 2/2017 vp, s. 7, PeVL 65/2014 vp, s. 4/II–5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I–3/II).

Ehdotettu sääntely täyttäisi myös osaltaan edelleen perustuslain 18 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädettyä tehtävää edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Säännös ei perustuslakivaliokunnan mukaan ota kantaa työllisyyden hoidossa käytettävään keinovalikoimaan, vaan jättää julkiselle vallalle merkittävästi liikkumatilaa sen harkitsemisessa, miten työllisyyttä voidaan parhaiten edistää. Ehdotetun sääntelyn katsotaan täyttävän tämä (muun muassa PeVL 19/2018 vp, s. 2, PeVL 44/2000 vp, s. 2, PeVL 17/1995 vp, s. 1–2).

Perustuslakivaliokunta mainitsi lausunnossaan (PeVL 2/2012 vp), että työttömyysturvan kohdalla kyse voi olla ehdoista, joilla pyritään edistämään työttömän työllistymistä ja jotka ovat siten sopusoinnussa oikeutta työhön koskevan perustuslain 18 §:n kanssa. Turvan saamisen ehdot voivat olla tuensaajan vastasuorituksia edellyttäviä. Valiokunta on niin ikään hyväksynyt sanktioina käytettävät korvauksettomat kaudet.

Ehdotuksen mukaan työnhakija voisi menettää oikeuden työttömyysetuuteen määräajaksi tai toistaiseksi, jos hän ei laatisi ja julkaisisi työnhakuprofiilia palvelualustalla järjestämislain 129 §:ssä säädetyn mukaisesti. Työnhakuprofiilit edistäisivät työllisyyttä ja olisivat sopusoinnussa perustuslain 18 §:n kanssa. Työnhakijalle voitaisiin myös asettaa etuuden saamisen vastapainoksi velvollisuuksia eikä esitettyä velvollisuutta laatia,

julkaista ja pitää julkisena työnhakuprofiili voitaisi pitää kohtuuttomana vastasuorituksena työttömyysetuuden saamiseksi, kun huomioidaan työnhakuprofiilin tarkoitus työnhakijan työllistymistä edistävänä tehtävänä.

Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että ehdotettu sääntely täyttäisi perustuslain 10, 18 ja 19 §:n edellytykset sekä perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön edellytykset, riippumatta siitä, että 10 ja 19 §:n välisestä suhteesta, eli tietojen julkaisemisesta etuuden menettämisen uhalla, ei edellä todetusti, ole tiedossa olevaa lausuntokäytäntöä.

3. Työnhakijan palveluprosessin visuaalisoivaa esitystä koskeva pyyntö

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan pyytämät palveluprosessikaaviot löytyvät tämän lausunnon liitteestä sekä A) nykyisen palveluprosessin osalta että B) nyt eduskunnan käsiteltävänä olevien hallitusten esitysten mukaisten muutosten jälkeen. (Liite 2).

Liitteet:

1) Valiokunnan pyytämät säännös- ja perusteluluonnokset
2) Palveluprosessikaavio
   A) Nykytilan mukainen palveluprosessi
   B) Työnhakijan palveluprosessi esitetyssä muodossaan

Laati:

johtava asiantuntija Anna Aaltonen
hallitusneuvos Timo Meling
erityisasiantuntija Toni Ruokonen
erityisasiantuntija Riku Hurme